

PROGRAM REALIZACJI DORADZTWA ZAWODOWEGO W ZESPOLE SZKÓŁ SPECJALNYCH NR 2 W KRAKOWIE

Podstawa Prawna

- Prowadzenie działań związanych z doradztwem zawodowym w przedszkolach, szkołach i placówkach reguluje m.in. ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe, w której zapisano, że system oświaty zapewnia przygotowanie uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia (Dz.U. z 2021 r. poz. 1082).
- Szczegółowe regulacje wprowadzają rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej, m.in. określa treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego, sposób realizacji doradztwa zawodowego oraz zadania doradcy zawodowego, rozporządzenie MEN z dnia 12 lutego 2019r. w sprawie doradztwa zawodowego.

Dzięki preorientacji zawodowej, dziecko uczy się m.in. określać co lubi robić, opowiadać o sobie i o tym kim chciałoby zostać, odgrywa różne role w trakcie zabawy, dowiaduje się czym są zainteresowania zawodowe. W trakcie zajęć poznaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby z jego najbliższego otoczenia oraz nazwy narzędzi i przedmiotów wykorzystywanych w trakcie pracy.

Przedszkole oraz szkoła podstawowa to pierwszy etap zorganizowanej nauki i czas, w którym młody człowiek poznaje siebie, swoje zainteresowania i mocne strony. Zaczyna eksplorować świat, intensywnie nabywa i rozwija kompetencje społeczne. Środowisko szkolne wspiera ucznia w samopoznaniu, a prawidłowy jego rozwój fizyczny, emocjonalny i społeczny warunkuje powodzenie na dalszej ścieżce edukacyjno-zawodowej.

W liceum, podstawowym celem jest przygotowanie uczniów do trafnego wyboru dalszego kierunku kształcenia i zawodu oraz do roli pracownika na obecnym rynku pracy. Wybór ścieżki zawodowej ma być procesem rozwojowym, który wiąże się z kolejnymi decyzjami podejmowanymi na przestrzeni całego życia ucznia.

Założenia ogólne WSDZ preorientacji, orientacji zawodowej oraz doradztwa zawodowego:

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego ma charakter celowych i zaplanowanych działań w formie pracy indywidualnej i grupowej. Obejmuje ogół działań mających na celu prawidłowe przygotowanie uczniów do podejmowania decyzji edukacyjno-zawodowych.

Główne założenia:

- WSDZ to celowe, systematyczne i zaplanowane działania podejmowane przez szkołę,
- Szkoła realizuje koncepcję uczenia się przez całe życie,
- działania realizowane są w sposób spójny zgodnie z programem realizacji na każdy rok szkolny.

Cel preorientacji zawodowej w przedszkolu	Cel orientacji zawodowej kl. 1-6	Cel doradztwa zawodowego kl.7-8	Cel doradztwa zawodowego w liceum
---	----------------------------------	---------------------------------	-----------------------------------

Wstępne zapoznanie dzieci z wybranymi zawodami i środowiskiem pracy, a także inicjowanie i rozwijanie zdolności oraz zainteresowań dzieci. Poznanie swoich zainteresowań, istniejących możliwości i ograniczeń.	Zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami, kształtowanie pozytywnych postaw wobec pracy i edukacji. Pobudzanie, rozpoznawanie i rozwijanie ich zainteresowań i uzdolnień. Kształtowanie postawy aktywnej, kreatywnej, otwartej na świat i ludzi.	Rozpoznawanie przez uczniów swoich możliwości i ograniczeń w zakresie wykonywania zadań zawodowych, określanie własnego systemu wartości i uwzględnianie ich w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej - przygotowanie uczniów do dokonywania realistycznych planów kariery edukacyjnej i zawodowej. Uczenie umiejętności podejmowania decyzji dotyczących własnego rozwoju zawodowego (stawianie celów, planowanie). Poznananie przez uczniów form zatrudnienia i możliwości funkcjonowania na rynku pracy jako pracownik, pracodawca lub osoba prowadząca działalność gospodarczą	Wspieranie uczniów w procesie przygotowania ich do świadomego i samodzielnego wyboru kolejnego etapu kształcenia i zawodu, z uwzględnieniem ich zainteresowań, uzdolnień i predyspozycji zawodowych oraz informacji na temat systemu edukacji i rynku pracy. Zachęcanie uczniów do poznawania kierunków kształcenia, wymagań na wyższych uczelniach, zawodów i rynku pracy – uczenie analizowania informacji w tym zakresie. Poznananie przez uczniów form zatrudnienia i możliwości funkcjonowania na rynku pracy jako pracownik, pracodawca lub osoba prowadząca działalność gospodarczą oraz podstaw prawa pracy (rodzaje umów o pracę, sposoby ich rozwiązywania, prawa i obowiązki pracownika).
---	---	--	---

Adresaci :

Działania związane z realizacją WSDZ kierowane są do całej społeczności szkolnej i obejmują :

- uczniów,
- rodziców/opiekunów prawnych,
- nauczycieli.

WSDZ realizowany jest przez społeczność szkolną: dyrekcję szkoły, nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych, doradcę zawodowego, uczniów przedszkola, klas 1 – 8 SP i 1-4LO oraz ich rodziców. Zakres zadań poszczególnych osób zaangażowanych w proces doradczy wynika z kompetencji, profilu wykształcenia, wykładanych treści oraz podstawy programowej w przedszkolu, szkole podstawowej oraz liceum.

Koordynator doradztwa zawodowego- bierze udział w planowaniu działań szkoły w zakresie doradztwa zawodowego, aktualizuje informacje związane z doradztwem zawodowym, dokonuje bieżącego monitorowania realizacji WSDZ i sporządza sprawozdanie z realizacji WSDZ.

Doradca zawodowy i nauczyciele- diagnozują potrzeby oraz możliwości uczniów, udzielają indywidualnych porad i konsultacji w zakresie rozpoznawania mocnych stron oraz podejmowania

decyzji edukacyjnych, w zależności od potrzeb i możliwości organizacyjnych prowadzą zajęcia rozwijające umiejętności emocjonalno-społeczne oraz na temat technik uczenia się, radzenia sobie ze stresem.

Wychowawcy grup wychowawczych- na zajęciach wychowawczych prowadzą warsztaty na temat poznawania siebie i o tematyce zawodowej, uczą sposobów organizacji pracy własnej, wyznaczania celów.

Na każdym przedmiocie nauczyciele- realizują podstawę programową odnosząc się do doradztwa zawodowego.

Zadania nauczycieli poszczególnych przedmiotów w odniesieniu do doradztwa zawodowego:

- **Nauczyciele przedszkola oraz edukacji wczesnoszkolnej** wdrażają do podejmowania obowiązków i rzetelnego ich wypełniania. Zapoznają z pojęciem pracy. Przedstawiają znaczenie pracy w życiu człowieka, omawiają z dziećmi zawody ich najbliższych. Poszerzają wiedzę oraz słownik uczniów prezentując charakterystykę pracy w różnych zawodach. Rozwijają zainteresowania. Wspierają uczniów w rozwoju swoich umiejętności oraz prowadzą zajęcia prowadzące do poznania swoich możliwości.
- **Nauczyciele wychowawcy grup wychowawczych** aranżują zabawy/ zajęcia sprzyjające poznawaniu różnych zawodów, organizują kąski zawodowe, prowadzą zajęcia poszerzające wiedzę dotyczącą interesujących uczniów zawodów. Pomagają poznać siebie, przyjąć odpowiedzialność za siebie, pomagają tworzyć uczniom ich własne systemy wartości. Uczą wyszukiwania informacji na temat edukacji i zawodów za pomocą komputera.
- **Nauczyciel informatyki** prowadzi naukę poszukiwania, selekcjonowania, porządkowania, gromadzenia i wykorzystywania informacji np. dotyczących oferty edukacyjnej szkół średnich, pomaga uczniom klas ósmych oraz 4 LO w logowaniu się do elektronicznego systemu wspomagania rekrutacji szkół. Wyjaśnia organizację pracy i przepisy bhp w pracy z komputerem, uczy komunikowania się z pomocą komputera i technologii informacyjnych. Prezentuje sposoby opracowywania tekstów, prezentacji multimedialnych oraz danych liczbowych w arkuszu kalkulacyjnym. Pokazuje sposoby wykorzystania technologii informacyjnych w różnych zawodach.
- **Nauczyciele języka polskiego** omawiają charakter pracy w różnych zawodach, uczą tworzenia wypowiedzi: pisanie życiorysu, podania, ogłoszenia, listu oficjalnego, protokołu, opinii, zażalenia, wypowiedzi o charakterze argumentacyjnym, szkicu interpretacyjnego, szkicu krytycznego (dostosowywanie wypowiedzi do sytuacji). Kształtują umiejętność operowania słownictwem z kręgu: szkoła i nauka, środowisko społeczne oraz uczą stosowania zwrotów adresatywnych. Zaznajamiają z etykietą językową. Wdrażają do samokształcenia i docierania do informacji. Pokazują znaczenie komunikacji niewerbalnej w autoprezentacji.
- **Nauczyciele matematyki** uczą gromadzenia i porządkowania danych o edukacji i zawodach, odczytywania i interpretacji danych w tekstach, tablicach i wykresach. Kształtują umiejętność posługiwania się procentami, zapoznają z zawodami z dziedziny księgowości i rachunkowości. Uczą planowania czynności z wykorzystaniem kalendarza (wykonywanie obliczeń) oraz dzielenia zadań na etapy.
- **Nauczyciele języków obcych** zapoznają z zasobem języka dotyczącym szkoły i pracy oraz cech charakteru i umiejętności. Uczą tworzenia kilkudzaniowych wypowiedzi na temat swoich umiejętności oraz zainteresowań (prezentacja siebie). Zachęcają do pracy zespołowej. Poszerzanie wiedzy na temat studiów filologicznych/lingwistycznych. System oświaty w kraju i zagranicą. Praca na rynkach zagranicznych.
- **Nauczyciele przyrody, biologii** omawiają stan zdrowia i choroby człowieka nawiązując do przeciwwskazań zdrowotnych w wybranych zawodach. Wykazują znaczenie odpoczynku w życiu człowieka, prawidłowych warunków nauki i pracy, zasad uczenia się. Wdrażają do planowania dnia

i organizowania pracy własnej. Zapoznają z zawodami z dziedziny: meteorologii, rolnictwa, biologii, leśnictwa, ochrony środowiska, fizyki, chemii, geografii, ochrony zdrowia, astronomii.

- **Nauczyciele geografii** zapoznają uczniów z pojęciem bezrobocia w Polsce, problemem globalizacji pod kątem doradztwa zawodowego. Ukazują możliwości szkolnictwa oraz pracy poza granicami naszego kraju. Poruszają tematykę związaną z migracją oraz emigracją, Ekspertem oraz importem surowców między krajami.
- **Nauczyciele chemii i fizyki** omówienie zawodów związanych z chemią oraz fizyką. Zapoznają ze sposobami powstawania różnych przedmiotów. Prowadzą zajęcia pomagające rozpoznanie swoich predyspozycji do wykonywania zawodów związanych z przedmiotem nauczania oraz wdrażają w wymagania dostania się na studia kierunkowe związane z chemią/ fizyką. Wskazują, na jakich kierunkach wspomniane przedmioty odgrywają główną rolę.
- **Nauczyciele historii i wiedzy o społeczeństwie, HiT** informują uczniów o siedzibie władz lokalnych oraz ich zakresie działań i sposobie powoływania. Wyjaśniają demokratyczny charakter państwa. Charakteryzują pojęcie samorządności, opisują zawody związane z polityką, dyplomacją, przedstawiają zawód historyka. Zapoznają ze znaczeniem społecznego podziału pracy, opisują grupy społeczne i ich rolę w społeczeństwie. Zapoznają ze zjawiskiem emigracji politycznej i zarobkowej. Omawiają z uczniami funkcjonowanie przemysłu, warunki pracy w fabryce dawniej i dziś.
- **Nauczyciele przedsiębiorczości oraz edukacji dla bezpieczeństwa** przedstawiają znaczenie i wartość pracy w życiu człowieka, etykę zawodową. Przekazują wiedzę o znaczeniu praw i obowiązków, zasad i reguł postępowania w życiu człowieka. Uczą prowadzenia dyskusji i umiejętności uzasadniania opinii dotyczących zjawisk w społeczności lokalnej.
- **Nauczyciele religii** przedstawiają znaczenie i wartość pracy w życiu człowieka, pomagają tworzyć uczniom ich własny system wartości. Pomagają poznać siebie, przyjąć odpowiedzialność za siebie. Przekazują wiedzę o znaczeniu praw i obowiązków, zasad i reguł postępowania w życiu człowieka.
- **Nauczyciel muzyki** zapoznaje uczniów z zawodami związanymi z muzyką, przekazuje wiedzę o tworzeniu instrumentów, uczy gry na instrumentach.
- **Nauczyciel plastyki** zapoznaje z zawodami z dziedziny kultury. Uczy korzystania z przekazów medialnych oraz wykorzystywania ich wytworów.
- **Nauczyciel techniki** opisuje funkcje urządzeń technicznych, omawia kolejność działań technologicznych, organizację miejsca pracy i szacowanie czasu jej trwania. Uczy posługiwania się narzędziami do obróbki ręcznej.

Cele WSDZ:

Celem preorientacji, orientacji oraz doradztwa zawodowego realizowanego w szkole jest przygotowanie uczniów do refleksyjnego wyboru dalszej ścieżki kształcenia oraz zawodu. Tak ogólnie zarysowany cel będzie realizowany poprzez:

- zapoznawanie uczniów z koncepcją uczenia się przez całe życie i rynkiem edukacyjnym,
- wspieranie ich w poznawaniu świata zawodów i rynku pracy,
- inspirowanie do dokonywania samooceny i poznawania własnych zasobów,
- udzielanie pomocy w nabywaniu umiejętności planowania i podejmowania decyzji związanych z dalszą ścieżką edukacyjną i zawodową.

Klasy	Cele ogólne i szczegółowe	Treści programowe
Przedszkole	• Rozwijanie wiedzy o zawodach i ich znaczeniu w najbliższym otoczeniu dziecka	1. Poznanie siebie Dziecko: 1.1 określa, co lubi robić; 1.2 podaje przykłady różnych zainteresowań; 1.3 określa, co robi dobrze;

Preorientacja zawodowa	• Kształtowanie postawy szacunku dla pracy własnej i innych • Pobudzanie i rozwijanie zainteresowań i uzdolnień • Rozwijanie kompetencji miękkich związanych z pracą w zespole i organizacją własnej aktywności	1.4 podejmuje działania i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych. 2. Świat zawodów i rynek pracy Dziecko: 2.1 odgrywa różne role zawodowe w zabawie; 2.2 podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w jego najbliższym otoczeniu i nazwy tych zawodów, które wzbudziły jego zainteresowanie, oraz identyfikuje i opisuje czynności zawodowe wykonywane przez te osoby; 2.3 wskazuje zawody zaangażowane w powstawanie produktów codziennego użytku oraz w zdarzenia, w których dziecko uczestniczy, takie jak wyjście na zakupy, koncert, pocztę; 2.4 podejmuje próby posługiwania się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny; 2.5 opowiada o sobie w grupie rówieśniczej. 3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie Dziecko: 3.1 nazywa etapy edukacji (bez konieczności zachowania kolejności chronologicznej); 3.2 nazywa czynności, których lubi się uczyć. 4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych Dziecko: 4.1 opowiada, kim chciałoby zostać; 4.2 na miarę swoich możliwości planuje własne działania lub działania grupy rówieśniczej przez wskazanie pojedynczych czynności i zadań niezbędnych do realizacji celu; 4.3 podejmuje próby decydowania w ważnych dla niego sprawach, indywidualnie i w ramach działań grupy rówieśniczej.
1-3 Orientacja zawodowa	• Rozwijanie wiedzy o zawodach i ich znaczeniu w najbliższym otoczeniu dziecka • Redukowanie społecznych i kulturowych stereotypów dotyczących aktywności zawodowej	1. Poznanie siebie Uczeń: 1.1 opisuje swoje zainteresowania i określa, w jaki sposób może je rozwijać; 1.2 prezentuje swoje zainteresowania wobec innych osób; 1.3 podaje przykłady różnorodnych zainteresowań ludzi; 1.4 podaje przykłady swoich mocnych stron w różnych obszarach;

	• Kształtowanie postawy szacunku dla pracy własnej i innych • Pobudzanie i rozwijanie zainteresowań i uzdolnień • Rozwijanie kompetencji miękkich związanych z pracą w zespole i organizacją własnej aktywności	1.5 podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych. 2. Świat zawodów i rynek pracy Uczeń: 2.1 odgrywa różne role zawodowe w zabawie; 2.2 podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w bliższym i dalszym otoczeniu oraz opisuje podstawową specyfikę pracy w wybranych zawodach; 2.3 opisuje, czym jest praca, i omawia jej znaczenie w życiu człowieka na wybranych przykładach; 2.4 omawia znaczenie zaangażowania różnych zawodów w kształt otoczenia, w którym funkcjonuje; 2.5 opisuje rolę zdolności i zainteresowań w wykonywaniu danego zawodu; 2.6 posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny. 3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie Uczeń: 3.1 uzasadnia potrzebę uczenia się i zdobywania nowych umiejętności; 3.2 wskazuje treści, których lubi się uczyć; 3.3 wymienia różne źródła wiedzy i podejmuje próby korzystania z nich. 4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych Uczeń: 4.1 opowiada, kim chciałby zostać i co chciałby robić; 4.2 planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując na podstawowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu; 4.3 próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio z jego osobą.
4-6 Orientacja zawodowa	• Rozwijanie wiedzy ucznia na temat własnych zasobów i ograniczeń, predyspozycji i uzdolnień • Rozwijanie umiejętności analizowania własnych zasobów i ograniczeń w kontekście planów i aspiracji zawodowych • Rozwijanie wiedzy zawodoznawczej	1. Poznawanie własnych zasobów Uczeń: 1.1 określa własne zainteresowania i uzdolnienia oraz kompetencje; 1.2 wskazuje swoje mocne strony oraz możliwości ich wykorzystania w różnych dziedzinach życia; 1.3 podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i ocenia swoje działania, formułując wnioski na przyszłość;

	- Rozwijanie kompetencji miękkich, szczególnie tych związanych z pracą zespołową, planowaniem, ustalaniem priorytetów i zarządzaniem zadaniami w czasie - Rozwijanie umiejętności uczenia się - Kształtowanie postawy szacunku wobec pracy własnej i cudzej - Redukowanie społecznych i kulturowych stereotypów dotyczących aktywności zawodowej	1.4 prezentuje swoje zainteresowania i uzdolnienia wobec innych osób z zamiarem zaciekawienia odbiorców. 2. Świat zawodów i rynek pracy Uczeń: 2.1 wymienia różne grupy zawodów i podaje przykłady zawodów charakterystycznych dla poszczególnych grup, opisuje różne ścieżki ich uzyskiwania oraz podstawową specyfikę pracy w zawodach; 2.2 opisuje, czym jest praca i jakie ma znaczenie w życiu człowieka; 2.3 podaje czynniki wpływające na wybory zawodowe; 2.4 posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny; 2.5 wyjaśnia rolę pieniądza we współczesnym świecie i jego związek z pracą. 3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie Uczeń: 3.1 wskazuje różne sposoby zdobywania wiedzy, korzystając ze znanych mu przykładów, oraz omawia swój indywidualny sposób nauki; 3.2 wskazuje przedmioty szkolne, których lubi się uczyć; 3.3 samodzielnie dociera do informacji i korzysta z różnych źródeł wiedzy. 4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych Uczeń: 4.1 opowiada o swoich planach edukacyjno-zawodowych; 4.2 planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując szczegółowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu; 4.3 próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio lub pośrednio z jego osobą.
7-8 Doradztwo zawodowe	- Rozwijanie wiedzy ucznia na temat własnych zasobów, ograniczeń, predyspozycji, zainteresowań zawodowych i uzdolnień - Rozwijanie umiejętności analizowania własnych zasobów i ograniczeń w kontekście planów i aspiracji zawodowych	1. Poznawanie własnych zasobów Uczeń: 1.1 określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych; 1.2 rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe); 1.3 dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej informacji o sobie wynikających z autoanalizy, ocen innych osób oraz innych źródeł; 1.4 rozpoznaje

	• Rozwijanie wiedzy o rynku pracy • Rozwijanie wiedzy zawodoznawczej i wiedzy o rynku usług edukacyjnych • Kształtowanie umiejętności krytycznej analizy procesów zachodzących na rynku pracy • Rozwijanie umiejętności wyszukiwania informacji, zasobów i sojuszników sprzyjających planowaniu i realizacji celów edukacyjnych i zawodowych • Kształtowanie umiejętności planowania ścieżek edukacyjnych i zawodowych, także w kontekście edukacji całonocnej • Rozwijanie kompetencji związanych z procedurami rekrutacyjnymi w obszarze edukacji i rynku pracy • Przygotowanie do roli możliwych ról na rynku pracy – pracownika, pracodawcy, współpracownika • Rozwijanie kompetencji miękkich, szczególnie tych związanych z pracą zespołową, planowaniem, ustalaniem priorytetów i zarządzaniem zadaniami w czasie, autoprezentacją • Rozwijanie kompetencji transferowalnych • Rozwijanie umiejętności uczenia się • Kształtowanie postawy szacunku wobec pracy własnej i cudzej • Redukowanie społecznych i kulturowych stereotypów dotyczących aktywności zawodowej	własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno-zawodowych; 1.5 rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej; 1.6 określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji; 1.7 określa własną hierarchię wartości i potrzeb. 2. Świat zawodów i rynek pracy Uczeń: 2.1 wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając kwalifikacje wyodrębnione w zawodach oraz możliwości ich uzyskiwania; 2.2 porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców; 2.3 wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy, z uwzględnieniem regionalnego i lokalnego rynku pracy; 2.4 uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka; 2.5 analizuje znaczenie i możliwości doświadczania pracy; 2.6 wskazuje wartości związane z pracą i etyką zawodową; 2.7 dokonuje autoprezentacji. 3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie Uczeń: 3.1 analizuje oferty szkół ponadpodstawowych i szkół wyższych pod względem możliwości dalszego kształcenia, korzystając z dostępnych źródeł informacji; 3.2 analizuje kryteria rekrutacyjne do wybranych szkół w kontekście rozpoznania własnych zasobów; 3.3 charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaformalnej i nieformalnej; 3.4 określa znaczenie uczenia się przez całe życie. 4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych Uczeń: 4.1 dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym;
--	---	--

		4.2 określa cele i plany edukacyjno-zawodowe, uwzględniając własne zasoby; 4.3 identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej i wyjaśnia, w jakich sytuacjach korzystać z ich pomocy; 4.4 planuje ścieżkę edukacyjno-zawodową, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów.
1-4 LO Doradztwo zawodowe	• Przygotowanie uczniów do świadomego i samodzielnego planowania kariery oraz podejmowania decyzji edukacyjno-zawodowych uwzględniających znajomość własnych zasobów, a także informacje na temat rynku pracy i systemu edukacji • Kształtowanie umiejętności planowania ścieżek edukacyjnych i zawodowych, także w kontekście edukacji całościowej • Rozwijanie kompetencji związanych z procedurami rekrutacyjnymi w obszarze edukacji i rynku pracy • Przygotowanie do roli możliwych ról na rynku pracy – pracownika, pracodawcy, współpracownika • Rozwijanie kompetencji miękkich, szczególnie tych związanych z pracą zespołową, planowaniem, ustalaniem priorytetów i zarządzaniem zadaniami w czasie, autoprezentacją • Rozwijanie kompetencji transferowalnych	1. Poznawanie własnych zasobów Uczeń: 1.1 sporządza bilans własnych zasobów na podstawie dokonanej autoanalizy („portfolio”); 1.2 określa obszary do rozwoju edukacyjno-zawodowego i osobistego; 1.3 określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych; 1.4 rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej; 1.5 analizuje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe) w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej; 1.6 określa własny system wartości, w tym wartości związanych z pracą i etyką zawodową. 2. Świat zawodów i rynek pracy Uczeń: 2.1 analizuje informacje o zawodach, kwalifikacjach i stanowiskach pracy oraz możliwościach ich uzyskiwania w kontekście wyborów edukacyjno-zawodowych; 2.2 analizuje informacje o lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim rynku pracy oraz funkcjonujących na nim zasadach w kontekście wyborów edukacyjno-zawodowych; 2.3 porównuje formy zatrudnienia i możliwości funkcjonowania na rynku pracy jako pracownik, pracodawca lub osoba prowadząca działalność gospodarczą oraz analizuje podstawy prawa pracy, w tym rodzaje umów o pracę, sposoby ich rozwiązywania, prawa i obowiązki pracownika; 2.4 konfrontuje własne zasoby ze zidentyfikowanymi potrzebami i oczekiwaniami pracodawców oraz wymaganiami rynku pracy;

		2.5 określa znaczenie i wskazuje możliwości realizacji różnych form aktywizacji zawodowej; 2.6 sporządza i aktualizuje dokumenty aplikacyjne zgodnie z wymaganiami pracodawców; 2.7 przygotowuje się do zaprezentowania siebie i swoich kompetencji podczas rozmowy kwalifikacyjnej; 2.8 charakteryzuje przebieg procesu zakładania własnej działalności gospodarczej oraz instytucje wspomagające zakładanie własnej działalności gospodarczej; 2.9 charakteryzuje instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej, w tym instytucje rynku pracy. 3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie Uczeń: 3.1 korzysta ze źródeł informacji dotyczących dalszego kształcenia formalnego, pozaformalnego i nieformalnego; 3.2 określa korzyści wynikające z uczenia się przez całe życie w rozwoju osobistym i zawodowym; 3.3 analizuje możliwości uzupełniania, poszerzania i uzyskiwania kwalifikacji zawodowych w ramach krajowego i europejskiego systemu kwalifikacji; 3.4 wskazuje możliwości kontynuowania nauki. 4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych Uczeń: 4.1 ustala swoje cele, zadania i działania w kontekście planowania ścieżki edukacyjno-zawodowej; 4.2 sporządza indywidualny plan działania - planuje różne warianty ścieżek edukacyjno-zawodowych na podstawie bilansu własnych zasobów i wartości oraz informacji na temat rynku edukacji i rynku pracy, przewidując skutki własnych decyzji; 4.3 dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej zgodnie z posiadanymi zasobami i określonymi celami zawodowymi.
--	--	---

Działania kierowane do uczniów :

- konsultacje indywidualne, porady, udzielanie wskazówek;

- zajęcia grupowe realizujące treści programowe dla przedszkola, klas I-III, IV-VI, VII-VIII SP oraz I-IV LO związanych tematycznie z obszarami: poznawanie siebie i własnych zasobów; świat zawodów i rynek pracy; rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie; planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno- zawodowych: kl. I – VI – prowadzenie orientacji zawodowej, kl. VII – 10 godzin lekcyjnych, kl. VIII – 10 godzin lekcyjnych, kl. IV- VIII oraz I-IV LO – realizacja zagadnień doradztwa zawodowego podczas lekcji wychowawczych i przedmiotowych – minimum 5 godzin;
- udostępnianie publikacji/literatury z zakresu doradztwa zawodowego;
- praca z informatorami o zawodach;
- spotkania z pracodawcami, absolwentami szkoły;
- projekcje filmów o zawodach;
- tworzenie kół zainteresowań;
- organizacja konkursów zawodoznawczych;
- wizyty zawodoznawcze;
- udział w targach edukacyjnych.

Działania kierowane do rodziców /opiekunów prawnych :

- systematyczne przekazywanie wiedzy o dziecku, jego umiejętnościach, zdolnościach, zainteresowaniach;
- udostępnianie publikacji/literatury z zakresu doradztwa zawodowego.

Działania kierowane do nauczycieli :

- uświadamianie nauczycielom konieczności realizowania programu WSDZ na obowiązkowych zajęciach edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego,
- umożliwianie udziału w projektach, kursach i szkoleniach związanych z obszarem doradztwa zawodowego wymiana doświadczeń, baza wiedzy,
- organizowanie lekcji otwartych.

Metody pracy :

W poradnictwie indywidualnym :

- konsultacje i porady indywidualne,
- diagnoza zainteresowań, mocnych stron.

W poradnictwie grupowym :

- burza mózgów, dyskusja, pogadanki,
- metody testowe jak np. ankiety,
- metoda dramy: inscenizacje i odgrywanie ról,
- metody audiowizualne: filmy, prezentacje multimedialne,
- treningi umiejętności społecznych,
- gry symulacyjne i zabawy,
- zajęcia plastyczne.

Formy realizacji działań :

Formy realizacji	Beneficjenci	Realizatorzy
Preorientacja, orientacja zawodowa i doradztwo zawodowe dla uczniów są realizowane: 1) w przedszkolu na zajęciach edukacyjnych prowadzonych zgodnie z	Uczniowie	Współpraca całej Rady Pedagogicznej, nauczyciele przedszkola, korelacja przedmiotowa (nauczyciele, wychowawcy, wychowawcy grup

przyjętym programem wychowania przedszkolnego; 2) w klasach I– VIII SP oraz I-IV LO na obowiązkowych zajęciach edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego; 3) w klasach VII i VIII na zajęciach z zakresu doradztwa zawodowego; 4) we wszystkich klasach na zajęciach z nauczycielem wychowawcą; 5) ramach wizyt zawodoznawczych, które mają na celu poznanie przez uczniów środowiska pracy w wybranych zawodach; 6) podczas innych działań związanych z doradztwem zawodowym realizowanych w szkole (np. projekty edukacyjne, konkursy zawodoznawcze, spotkania z przedstawicielami zawodów) lub poza nią (np. udział w targach edukacyjnych, festiwalu zawodów, wycieczkach do zakładów pracy, szkół ponadpodstawowych); 7) poprzez udzielanie porad i konsultacji indywidualnych; 8) poprzez udostępnianie materiałów multimedialnych (np. gier edukacyjnych, filmów i innych e-zasobów) ułatwiających samopoznanie, podejmowanie decyzji edukacyjnych i zawodowych; 9) organizowanie kącików zawodoznawczych, np. w świetlicy szkolnej, w salach edukacji wczesnoszkolnej;		wychowawczych, doradca zawodowy- koordynator WSDZ)
1) Włączanie rodziców, jako przedstawicieli różnych zawodów, w szkolne działania związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym; 2) promowanie dni uczniowskiej przedsiębiorczości - zainteresowań, umiejętności; 3) wspomaganie rodziców w procesie podejmowania przez dziecko decyzji zawodowych; 4) prowadzenie konsultacji dotyczących decyzji edukacyjno – zawodowych uczniów.	Rodzice	doradca zawodowy, nauczyciele, wychowawcy, wychowawcy grup wychowawczych, nauczyciele
1)Umożliwienie udziału w szkoleniach i kursach z zakresu doradztwa zawodowego; 2) udostępnianie zasobów z obszaru doradztwa zawodowego; 3) wspieranie w realizacji zadań doradztwa zawodowego.	Nauczyciele	Dyrektor szkoły, doradca zawodowy

Przewidywane rezultaty wynikające z realizacji WSDZ dla uczniów :

- Nabywają kompetencje niezbędne do rozpoznawania własnych predyspozycji zawodowych,
- Poznają zawody oraz charakterystykę pracy w danym zawodzie,
- Określają, kim chcieliby zostać, opowiadają o swoich planach edukacyjno-zawodowych,
- Rozwijają swoje zainteresowania oraz umiejętności,
- Potrafią dokonać samooceny, określając swoje mocne strony i zainteresowania, a także uzdolnienia, kompetencje i własne zasoby (klasy VII-VIII oraz LO),
- Poznają, czym jest rynek pracy i świat zawodów, wymieniają różne grupy zawodów i podają czynniki wpływające na wybory zawodowe (klasy IV-VIII oraz LO), a także wyjaśniają trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy i potrafią dokonać autoprezentacji (klasy VII-VIII oraz uczniowie LO),
- Poznają zasady rekrutacji do poszczególnych szkół ponadpodstawowych (klasy VII-VIII), oraz ścieżki kształcenia wyższego (klasy LO),
- Uzasadniają potrzebę uczenia się przez całe życie, wskazują sposoby zdobywania wiedzy (klasy IV-VIII, LO),
- Identyfikują osoby i instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej (klasy VII-VIII SP, LO),
- Potrafią dokonać analizy własnych doświadczeń (klasy VII-VIII oraz LO),
- Określają cele edukacyjno- zawodowe (klasy VII-VIII oraz LO).

Przewidywane rezultaty wynikające z realizacji WSDZ dla rodziców :

- Zdobywają aktualne informacje o ofercie szkół ponadpodstawowych, systemie szkolnictwa, możliwościach i kierunkach kształcenia, o rynku pracy;
- znają mocne i słabe strony swojego dziecka, jego zainteresowania i predyspozycje;
- wspierają dziecko przy wyborze odpowiedniej ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej w oparciu o jego predyspozycje, możliwości i zainteresowania;
- wiedzą, gdzie szukać informacji na temat szkół, zawodów i wymagań wobec uczniów.

Przewidywane rezultaty wynikające z realizacji WSDZ dla nauczycieli :

- potrafią diagnozować i nazywać potrzeby i zasoby swoich uczniów;
- potrafią wspierać rodziców i uczniów w procesie doradczym i informacyjnym;
- znają zdolności, zainteresowania i predyspozycje swoich uczniów (uzdolnienia, ograniczenia zdrowotne);
- znają ofertę szkół ponadpodstawowych oraz zasady rekrutacji do szkół ponadpodstawowych.

Monitorowanie i ewaluacja WSDZ:

- rozmowy z rodzicami/opiekunami prawnymi oraz z uczniami,
- bieżące ewaluacje prowadzone po zajęciach,
- sprawozdanie z pracy doradcy zawodowego/nauczycieli oraz wychowawców realizujących preorientację, orientację oraz doradztwo zawodowe w Zespole Szkół Specjalnych nr 2 w Krakowie.

Program opracowany przez
szkolnego doradcę zawodowego
Małgorzatę Siwierską
Koordynator WSDZ